

การจัดการพ่อและแม่พันธุ์สุกร (Sow and Boars Management)

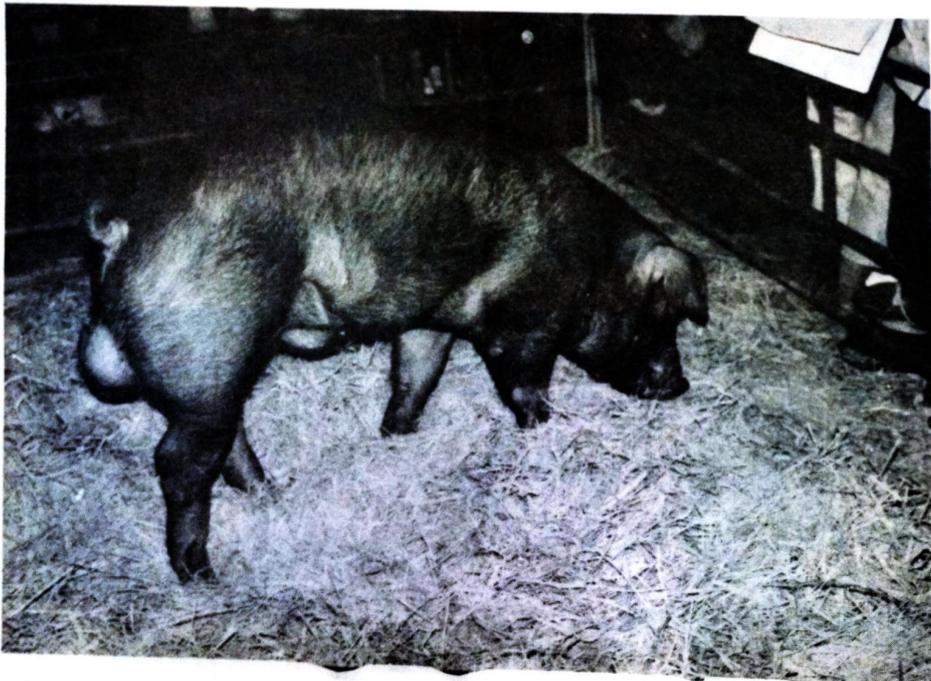
ผู้เขียน ศุภลักษณ์ เกตุทิพย์

คัดจาก FEZ VET NEWS ฉบับที่ 38 เดือนตุลาคม 37

ที่มา The First AHTSO Training Course Swine Session โดย คุณไพโรจน์ พวงศิริ

โดยหน่วยบริการวิชาการ แผนกยาสัตว

บริษัท เอฟ.จี.ซิลลิค (กรุงเทพ) จำกัด

1. แม่พันธุ์ที่จะฝึกให้พ่อสุกรหนุ่ม นั้น ควรมีขนาดเท่าๆ กับพ่อหนุ่มและควร เป็นสัตว์นิ่งจริงๆ

2. ควรนำแม่พันธุ์สุกรเข้าไปผสม กับพ่อสุกรหนุ่มในคอกพ่อสุกรหนุ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้พ่อหนุ่มมีความเคยชินกับสภาพที่ เคยอยู่และพื้นที่คอกที่จะใช้ผสมต้องแห้ง ไม่ลื่น

3. พยายามฝึกให้พ่อสุกรหนุ่มขึ้น ทางด้านท้ายของแม่สุกร อย่าให้พ่อสุกร หนุ่มขึ้นทางด้านหน้า หรือด้านหัวของแม่ สุกร ซึ่งจะทำให้ติดเป็นนิสัยของพ่อสุกรใน การผสมครั้งต่อไป

4. เมื่อพ่อสุกรกระโดดขึ้นทับแม่ สุกรแล้วพยายามอย่าให้พ่อสุกรใช้เท้าปีน ป้ายอยู่บนหลังของแม่สุกรโดยไม่หยุด เพราะจะทำให้แม่สุกรเกิดความเจ็บปวด และไม่ยอมให้ผสม

5. ในขณะที่ฝึกพ่อสุกรหนุ่มนั้นอย่า ติพ่อสุกรหรืออย่าทำอะไรให้พ่อสุกรเกิด ความกลัว มิเช่นนั้นแล้วมันจะเกิดความ กลัวจะไม่ยอมขึ้นผสมตัวเมีย

6. ในขณะที่พ่อสุกรขึ้นผสมแม่ สุกรอยู่นั้นควรช่วยให้อวัยวะเพศผู้ (Penis) สอดเข้าอวัยวะเพศเมีย (vulva)

การจัดการพ่อพันธุ์สุกร

พ่อพันธุ์จะเริ่มใช้งานได้ต้องมีอายุ ประมาณ 8 เดือน หรือน้ำหนัก 110 กก. และควรให้พ่อพันธุ์ใหม่เข้ามาในฝูงแม่พันธุ์ ก่อนใช้งานประมาณ 4-6 สัปดาห์ หรือ เอาเข้ามาขณะที่พ่อสุกรอายุ 6.5-7 เดือน เพื่อสร้างความเคยชินและสร้างภูมิคุ้มโรค การฝึกสุกรระยะแรกๆ นั้นควรคำนึงถึงปัจจัยดังนี้

1. สุกร - Mrs. พวงศิริ
28-30 ๓๗๓๓

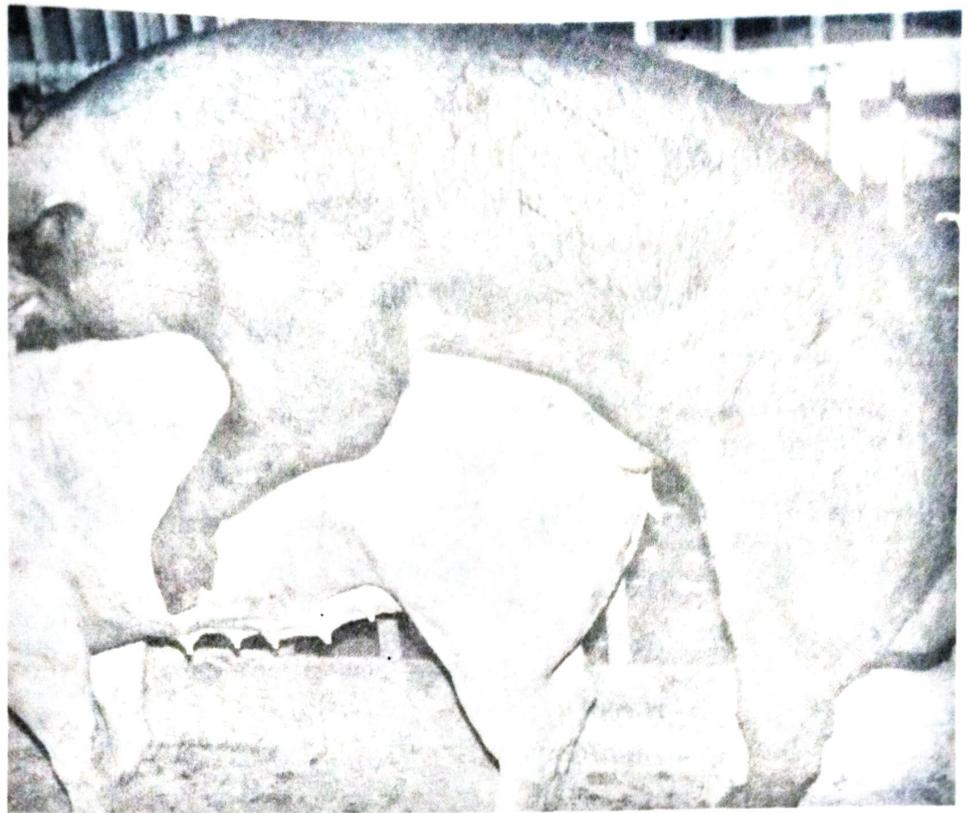
7. เมื่อแม่สุกรไม่ยอมตัวผู้ ให้นำแม่สุกรออกจากคอกผสม อย่าให้แม่สุกรต่อสู้กับพ่อสุกรหนุ่มเพราะจะทำให้พ่อสุกรหนุ่มกลัว

8. อย่านำพ่อสุกรหนุ่มเข้าไปในคอกรวมแม่สุกรเพราะจะทำให้พ่อสุกรหนุ่มเกิดความกลัว

9. ถ้าพ่อสุกรหนุ่มเริ่มมีท่าทีว่าไม่สนใจแม่สุกรแล้ว ให้นำแม่สุกรออกจากคอกผสม อย่าทนฝึกพ่อสุกรหนุ่มต่อไปโดยปกติใช้เวลา 15-20 นาที

10. ควรปล่อยพ่อสุกรหนุ่มให้วิ่งออกกำลังกายบ้าง ถ้าพ่อสุกรหนุ่มตัวนั้นเกิดความเฉื่อยไม่กระตือรือร้น และถ้าพ่อสุกรหนุ่มตัวใดขึ้นผสมแม่สุกรได้แล้วในช่วงแรกๆ ควรใช้งานสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง

11. ควรเลี้ยงพ่อสุกรหนุ่มไว้ใกล้คอกพ่อสุกรที่ใช้แล้ว เพื่อให้พ่อสุกรหนุ่มเรียนรู้จากการผสมของพ่อสุกรที่เคยใช้งานแล้ว

6. ควรมีการเช็ดเชื้อพ่อสุกรอยู่เป็นประจำอาจเป็นเดือนละครั้ง โดยเช็ดทั้งปริมาณของน้ำเชื้อ ความเข้มข้นของน้ำเชื้อ และคุณภาพของ Sperm จำนวน Sperm การเคลื่อนตัวของ Sperm ถ้าพบว่าตัว Sperm มีน้อยหรือไม่เคลื่อนไหว หรือมีการเคลื่อนไหวผิดปกติ มีตัวตายมาก ควรพักพ่อสุกรนั้นไว้สัก 2 สัปดาห์แล้วเช็ดเชื้อดูใหม่ก่อนการใช้งาน โดยปกติสุกรหลังน้ำเชื้อออกมาประมาณ ครั้งละ 100-500 ซีซี

7. ควรเลี้ยงพ่อสุกรในสภาพแวดล้อม หรืออุณหภูมิที่เหมาะสมประมาณ 20-24 องศาเซลเซียส สภาพอากาศร้อนจะทำให้เกิดความเครียด ซึ่งจะมีผลให้ปริมาณของน้ำเชื้อรวมทั้งจำนวน Sperm ในน้ำเชื้อลดลงและทำให้มี Sperm ตายมากขึ้น ซึ่งผลจากการที่พ่อสุกรกระทบอากาศร้อนนี้จะส่งผลต่อมาอีก 2-3 อาทิตย์ ถึงแม้ว่าจะให้พ่อสุกรได้อยู่ในอากาศ ที่เย็นแล้วก็ตาม ดังนั้นในสภาพอากาศร้อนควรสเปรย์น้ำให้พ่อสุกรเย็นสบาย โดยใช้ Roggers หรือ Spinklers หรือ Evaporating Cooler

การบำรุงรักษาพ่อสุกร

1. ความถี่ของการผสม พ่อหนุ่มไม่ควรใช้งานมากเกินไป เริ่มใช้งานมากขึ้นเมื่อพ่อสุกรอายุได้ 15 เดือนขึ้นไป

3. การให้อาหารพ่อสุกรควรให้ประมาณ 1.5-1.8% ของน้ำหนักตัวต่อวันหรือ 2-2.5กก.ตัว/วัน ควรเสริมวิตามิน หรือ

อายุพ่อพันธุ์	อัตราการใช้พ่อพันธุ์ผสมแม่พันธุ์		
	จำนวนครั้งในการผสมต่อวัน	สัปดาห์	เดือน
มากกว่า 15 เดือน	1-2	4-6	16-20
น้อยกว่า 15 เดือน	1	3	12

การใช้งานของพ่อสุกรต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ การหยุดใช้พ่อสุกรนานเกินไปจะทำให้เชื้อตาย และผสมไม่ติด

2. เวลาในการผสม-ควรเลือกช่วงเวลาในการผสมในแต่ละวัน โดยผสมในช่วงอากาศเย็นสบายไม่ร้อนเกินไป เพราะจะทำให้ผลการผสมติดไม่ดี พ่อสุกรเหนื่อยง่ายหรือหอบ ควรให้ผสมตอนเช้าเวลา 5.00-7.00 น ตอนเย็นเวลา 17-19.00น

หญ้าสดบ้าง

4. ควรปล่อยพ่อสุกรออกจากคอกมาออกกำลังกายบ้าง โดยปล่อยให้วิ่งเล่นตามทางเดิน

5. อย่าเลี้ยงให้พ่อสุกรอ้วนเกินไป ซึ่งจะทำให้พ่อสุกรเฉื่อยชาและมีปัญหาในการขึ้นผสมทับเพราะน้ำหนักของพ่อสุกรมากเกินไป แม่สุกรยืนรับไม่ไหว

การตรวจ และประเมิน ผลประสิทธิภาพ ของน้ำเชื้อ

- *การตรวจด้วยตาเปล่า
- *การดูด้วยกล้อง
- 1. การเคลื่อนไหว
- 2. ปริมาณตัว/ซีซี
- 3. อัตราตัวเป็น
- 4. ลักษณะปกติ

สาเหตุของการผสมไม่ติด หรือได้ลูกไม่ดก เนื่องจากพ่อสุกร

- *อายุ และขนาดของพ่อพันธุ์
- *การทดแทน (อัตราส่วนเท่ากับหมูสาวที่เข้ามาใหม่) อายุการใช้งาน 4-5 ปี
- *กรรมพันธุ์ และสายพันธุ์
- *อาหาร การขาดอาหารหรือให้อาหารมากเกินไป ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการ
- *กินอาหารแล้วดูดซึมไปใช้ได้น้อย
- *ปัญหาพยาธิภายในและ/หรือพยาธิภายนอก

*สิ่งแวดล้อม อุณหภูมิ โรงเรือน ฤดูกาล ควรมีอากาศเย็น โปร่ง การถ่ายเทอากาศดี อากาศร้อนทำให้อันตะเสียสภาพเร็ว อันตะของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมโดยส่วนใหญ่จะอยู่ภายนอก มีถุงหุ้มอันตะ เป็นตัวปรับอุณหภูมิ ซึ่งจะแตกต่างจากอุณหภูมิร่างกาย

*สุขภาพสัตว์ สัตว์เป็นโรคจะทำให้ความกระตือรือร้นน้อยลง

* การใช้งานบ่อยเกินไป มากเกินไป หรือนานๆ ใช้ครั้งน้ำเชื้อจะไม่ดี

*ระยะเวลาของการผสม (Mating Management) การตรวจคัด

ปัญหาของพ่อสุกร ที่เป็นสาเหตุของ การปลด

*เป็นหนุ่มช้า ไม่ยอมขึ้น น้ำเชื้อไม่สมบูรณ์

*ดุร้าย นิสัยไม่ดี ไม่แสดงอาการตอบสนองต่อตัวเมีย

*หุนไม่ตี ไม่ผ่านลักษณะพันธุ์

*ขาเจ็บ ขาไม่แข็งแรง กีบอึกเสบ

*ป่วย โรคผิวหนังมีแผลที่บริเวณ

หนังหุ้มลิ้นค ูงหุ้มอันตะ

*อวัยวะสืบพันธุ์ผิดปกติ Too Short, Tumor เป็นก้อนบวม

*แก่เกินไป

*คุณภาพน้ำเชื้อไม่ดี

ปัญหาที่มักพบ

กับพ่อสุกรหนุ่ม

1. พ่อสุกรอายุประมาณ 8 เดือน มักจะมีขนาดไม่เหมาะสมกับแม่สุกรโดยทั่วไป คือมีขนาดเล็กกว่าทำให้การขึ้นผสมลำบาก
2. พ่อสุกรหนุ่มที่ขึ้นผสมแม่สุกร อวัยวะเพศผู้จะสอดเข้าอวัยวะเพศเมียลำบาก
3. พ่อสุกรหนุ่มจะมีเชื้อดีหรือไม่ดีก็ได้ ซึ่งจะส่งผลถึงผลของการผสม
4. พ่อสุกรหนุ่มอาจจะมีความต้องการทางเพศ (Sex Drive) ที่ไม่ดี

การจัดการแม่สุกรสาว ก่อนการผสม

โดยปกติจะเริ่มผสมแม่สุกรสาวที่อายุประมาณ 7-7.5 เดือน หรือผสมเมื่อเป็นสัดครั้งที่สอง ควรนำแม่สุกรสาวเข้ามาในฝูงผสมพันธุ์ก่อนการผสมประมาณ

4-6 สัปดาห์ หรือเมื่ออายุ 5.5-6 เดือน เพื่อสร้างความเคยชินและสร้างภูมิป้องกัน โดยเฉพาะโรค Parvovirus ที่เกิดจากเชื้อ SMEDI Viurs ซึ่งทำให้ลูกสุกรตายในท้อง และคลอดออกมาเป็นมัมมี่

กรณีที่แม่สุกรสาวเป็นสัดยากหรือไม่เป็นสัดต้องช่วยให้แม่สุกรสาวเกิดความเครียด (Stress) เพื่อทำให้เป็นสัดอาจจะทำได้โดย

1. เคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนคอกที่แม่สุกรสาวอยู่ไปอยู่คอกใหม่
2. ย้ายแม่สุกรสาวใกล้กับคอกพ่อสุกร เพื่อให้ได้เห็นได้กลิ่น หรือได้ยินเสียงพ่อสุกร
3. ย้ายแม่สุกรสาวไปอยู่ในชุดแม่สุกรที่หย่านมมาใหม่ ซึ่งกำลังจะเป็นสัด
4. ใช้พ่อสุกรเข้ามากระตุ้นแม่สุกรสาว
5. ให้แสงสว่างในเวลาากลางคืน
6. ใช้ฮอร์โมนกระตุ้น เช่นฉีด PG-600 ซึ่งหลังจากฉีดแล้วประมาณ 4-5 วัน แม่สุกรสาวจะเป็นสัด

สำหรับการให้อาหารแม่สุกรสาว โดยปกติการเลี้ยงแม่สุกรสาวไว้ทำพันธุ์ ช่วงแรกในระยะที่เป็นสุกรรุ่น เราจะให้อาหารแบบกินเต็มทีจนได้น้ำหนัก 60 กก. จึงเริ่มจำกัดอาหาร ซึ่งควรจะให้อาหารวันละ 1 กก. / น้ำหนักตัว 45.5 กก. หรือ ประมาณ 1.8 กก./ตัว/วัน และอาหารจะต้องมีโปรตีนประมาณ 16% ในช่วง 10 วัน ก่อนการเป็นสัดครั้งที่สองควรเพิ่มอาหารให้แม่สุกรสาวเพื่อเร่งการเจริญเติบโต และการเปลี่ยนแปลงของร่างกายของแม่สุกรที่เตรียมจะเป็นแม่พันธุ์ที่ดีและเป็นการเพิ่มปริมาณของไข่ที่สุกและตกมาจากรังเพื่อรับการผสมพันธุ์ให้มากขึ้น